

O'ZBEKISTONNING 2030-YILGACHA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH STRATEGIYASI

Tojiboyev Ozodbek

Denov Tadbirkorlik va Pedagogika instituti talabasi tojiboyevozod6@gmail.com

Xo'shboqov Hamidbek

Denov Tadbirkorlik va Pedagogika instituti talabasi xushboqovhamid4@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan "O'zbekiston ~ 2030" strategiyasi doirasida kambag'allikni qisqartirishga qaratilgan islohotlar mazmuni va ahamiyati yoritilgan. Unda kambag'allikni kamaytirishning asosiy maqsadlari, belgilangan oraliq ko'rsatkichlar hamda erishilgan natijalar tahlil qilingan. Shuningdek, bandlikni ta'minlash tadbirkorlikni qollab-quvvatlash, manzilli ijtimoiy himoya tizimi, mahalla institutining roli va infratuzilmani rivojlantirish kabi ustuvor yonalishlarga alohida e'tibor qaratilgan. Maqolada xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik va O'zbekiston tajribasining xalqaro miqyosda e'tirof etilayotgani ham bayon etilgan. Tadqiqot natijalari mamlakatda kambag'allikni qisqartirish borasida olib borilayotgan siyosat samaradorligini ko'rsatib beradi hamda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga xizmat qiladi.

Kalit sozlar: O'zbekiston - 2030 strategiyasi, kambag'allikni qisqartirish, aholi farovonligi, bandlik siyosati, tadbirkorlikni qollab-quvvatlash, manzilli ijtimoiy himoya, "Temir daftar", "Ayollar daftari", "Yoshlar daftari", mahalla tizimi va infratuzilmani rivojlantirish.

KIRISH

O'zbekistonning 2030-yilgacha mo'ljallangan kambag'allikni qisqartirish strategiyasi :

"Kambag'allikdan farovonlik sari" shiori ostida keng qamrovli islohotlar O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida mamlakatda kambag'allikni qisqartirish bo'yicha keng qamrovli va aniq maqsadlarga yo'naltirilgan "O'zbekiston – 2030" strategiyasi hamda "Kambag'allikdan farovonlik sari" dasturi amalga oshirilmoqda. Bu jarayon umummilliy harakatga aylangan bo'lib, uning asosiy maqsadi aholi farovonligini oshirish va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashdan iborat

Strategiyaning asosiy maqsadlari va erishilgan natijalar

Strategiyaning bosh maqsadi – 2030-yilga borib O'zbekistonni o'rtadan yuqori daromadli mamlakatlar qatoriga kiritish va shu davrga qadar mutlaq kambag'allikni to'liq bartaraf etishdan iborat.

Asosiy Qism:

Bu yo'lda aniq oraliq marralar belgilangan:

2026-yil yakuniga qadar kambag'allik darajasini kamida ikki baravarga qisqartirish.

2025-yil oxiriga kelib, kambag'allik darajasini 6 foizgacha tushirish rejalashtirilgan.

Amalga oshirilgan chora-tadbirlar natijasida kambag'allik darajasi sezilarli darajada pasaydi:

2021-yilda 17 foiz;

2024-yilda 8.9 foiz;

2025-yilning iyul oyida 6.8 foizni tashkil etdi. Prezidentning ta'kidlashicha, qisqa muddat ichida 7.5 million kishi kambag'allikdan chiqishga muvaffaq bo'ldi

Asosiy yo'nalishlar va mexanizmlar

O'zbekistonning kambag'allikni qisqartirish modeli faqatgina ijtimoiy yordam ko'rsatishga qaratilmagan, balki aholining o'z daromadini barqaror oshirishiga sharoit yaratishni maqsad qilgan.

1. Bandlikni ta'minlash va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash:

Aholini, ayniqsa yoshlar va xotin-qizlarni talab yuqori bo'lgan kasblarga o'qitish va tadbirkorlikka jalb qilishga katta e'tibor qaratilgan.

"Ishga marhamat" monomarkazlari va kasb-hunar o'quv markazlari tarmog'i kengaytirilmoqda.

Yangi chora-tadbirlar doirasida Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi huzuridagi Bandlik jamg'armasidan 30 million so'mgacha foizsiz ssudalar ajratish yo'lga qo'yilmoqda.

Qishloq joylarda 235 ming gektar paxta va g'alla maydonlari qisqartirilib, aholiga tomorqa sifatida (30-50 sotix) ijaraga berilishi 800 mingdan ortiq aholi daromadini oshirishga yordam berdi.

2. Manzilli ijtimoiy himoya:

"Temir daftar", "Ayollar daftari", "Yoshlar daftari" kabi manzilli ijtimoiy reyestrlar tizimi samarali ishlamoqda.

Prezident huzurida tashkil etilgan Ijtimoiy himoya milliy agentligi va hududlardagi "Inson" ijtimoiy xizmatlar markazlari orqali ehtiyojmand oilalarga kompleks yordam ko'rsatilmoqda.

Og'ir hayotiy vaziyatga tushib qolgan oilalarga 110 turdagi ijtimoiy xizmat va yordam turlari, jumladan, moddiy yordam va bolalar nafaqalari saqlab qolinadi.

3. Infratuzilmani va mahallalarni rivojlantirish:

Har yili mahallalarni rivojlantirish, aholi turmush sharoitini yaxshilash va tadbirkorlik infratuzilmasini kengaytirishga 2,5-3 milliard dollar yo'naltirilmoqda

"Mahalla yettiligi" (hokim yordamchisi, yoshlar yetakchisi va boshqalar) tizimi bevosita joylarda individual ish olib boradi

Xalqaro hamkorlik va yangi tashabbuslar

O'zbekiston kambag'allikni qisqartirish bo'yicha "Yangi O'zbekiston modelini" yaratdi va bu tajribani xalqaro hamjamiyat bilan faol o'rtoqlashmoqda. Jahon banki, Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT), Osiyo taraqqiyot banki (OTB) kabi nufuzli xalqaro tashkilotlar bilan yaqin hamkorlik o'rnatilgan

2025-yil sentabr oyida Namanganda "Kambag'allikdan farovonlik sari" xalqaro forumi bo'lib o'tdi. 2026-yilda Xiva shahrida xalqaro moliya institutlari ishtirokida

kambag'allikni qisqartirish bo'yicha yangi moliyaviy arxitektura muhokamasiga bag'ishlangan konferensiya o'tkazish rejalashtirilgan.

Takliflar:

1. Kambag'allikni qisqartirishda hududiy farqlarni inobatga olgan holda, har bir viloyat va tuman uchun alohida maqsadli dasturlar ishlab chiqish maqsadga muvofiq.
2. Aholining barqaror daromad manbalarini kengaytirish uchun kasb-hunar ta'limi va qayta tayyorlash dasturlarini zamonaviy mehnat bozori talablariga moslashtirish lozim.
3. Yoshlar va xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirish maqsadida imtiyozli kreditlar, grantlar va maslahat xizmatlarini yanada kengaytirish tavsiya etiladi,
4. "Temir daftar", "Ayollar daftari" va "Yoshlar daftari" tizimlarining raqamlashtirilgan monitoringini kuchaytirish orqali ijtimoiy yordamning manzilliligini oshirish zarur.
5. Mahalla institutining imkoniyatlaridan samarali foydalanib, aholini o'zini ozi band qilishga yo'naltiruvchi loyihalarni kopaytirish lozim.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonning 2030-yilgacha mo'ljallangan strategiyasi keng ko'lamli iqtisodiy islohotlar, kuchli ijtimoiy himoya va aholi bandligini ta'minlashga qaratilgan amaliy mexanizmlarni o'z ichiga oladi.

Davlat rahbari ta'kidlaganidek, 2025-yil ishsizlik va kambag'allikni qisqartirishda hal qiluvchi yil bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "O'zbekiston – 2030" strategiyasi hujjatlari: Strategiyaning maqsadlari, ustuvor yo'nalishlari va choraklik hisobotlari.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqlari va qarorlari: Xususan, 2024-yil avgust oyida Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligida o'tkazilgan yig'ilishdagi Prezident nutqi.
3. Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi (hozirgi Iqtisodiyot va moliya vazirligi tuzilmasidagi tegishli organlar) rasmiy hisobotlari: Kambag'allik darajasi bo'yicha statistik ma'lumotlar (foizlar va aholi soni).
4. Xalqaro moliya institutlari ma'lumotlari: Jahon banki va BMTning O'zbekistondagi faoliyati va bergan baholari haqidagi ochiq axborotlar.
5. Uzbekistan2030.uz rasmiy portali: Strategiya ijrosi bo'yicha ma'lumotlar manbai.
6. Ziyodullaev, N., & Ziyodullaeva, M. (2023). FINANCIAL LITERACY, INTERRELATIONSHIP OF POPULATION INCOME AND EXPENDITURE. Science and innovation, 2(B12), 881-887.
7. Urazbekovna, T. K. (2024). ROLE OF PUBLIC POLICY IN CHANGES IN POPULATION INCOME. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(22), 316-321.